

ארצות-הברית: מה מחכה לרונאלד רגן?

תקדים. מעטים בישראל יודעים ששווייץ הנייטרלית מייבאת מחצית מכמות הדלק שלה מברית-המועצות!

בעשור הבא תיהנה כימעת כל אירופה מאספקה סדירה של גזא סובייטי, מהאוצרות הבלתי-נידלים של מערב-סיביר. צינור הגזא הסובייטי-אירופי מממן כולו על-ידי הקפיטליסטים הגרמניים. בנקים בגרמניה משקיעים ב-פרויקט 11 מיליארד דולר! אירופה תיהנה, כל שנה, 50 מיליארד מטר מעוקב של גזא זול. אפילו ביזנס ווייך מודה, שאספקה זו תביא ברכה לכלכלה המערב-אירופית. הוא פשוט מודאג, בגלוי, מהתוצאות הפוליטיות, בשלב ראשון תהינה גרמניה, צרפת, איטליה, בלגיה, הולנד ודנמרק קשורות לצינור הגזא הסובייטי, ועוד הוד נטויה.

המסך שנפרץ. מדינות רבות במערב-אירופה רואות בסחר עם הגוש המזרחי דרך יחידה לצמצם את הגרעון העצום שנוצר עקב עליית מחירי הדלק. גרמניה, למשל, ייצאה לארצות הקומוניסטיות סחורות בסכום של 8.7 מיליארד דולר, 76 אחוז מערך הייצוא שלה לארצות-הברית. מגמה זו הולכת וגוברת בכל מדינות השוק האירופי המשותף.

הסובייטים מודעים לעובדה שבגרמניה עצמה תלויות 1800 חברות, המעסיקות 300 אלף עובדים, בסחר עם הגוש המזרחי. עובדה זו גרמה, כמובן, להידוק היחסים, ואפילו לחתימה על הסכם כלכלי גרמני-סובייטי ל-25 שנה, חרף הימצאותם של גייסות סובייטיות על אדמת אפגניסטאן.

כך נוצרה, בהדרגה, תלות כלכלית הדדית באירופה, החוצה את מסך הברזל. ברור שהסובייטים הבינו היטב שלכל זה היה בא קץ מידי אם היו פולשים לפולין.

ערב השבעת רגן מגלה אירופה עצמאות הולכת וגוברת. היא מעצבת מדיניות משלה כלפי העולם השלישי, נוטה לראות בסיכסוכים באמריקה-הלטינית או באפריקה בעיה

מגוזמת באמריקה-הלטינית עלולה לקדם את המגמות הנייטרליסטיות שנתחזקו לאחרונה במערב-אירופה.

ה"נייטרליזם" האירופי הוא מושג מוגזם, המנופח באורח שיטתי בכלי-התיקשורת הימניים בארצות-הברית. רוב מדינות מערב-אירופה אינן שוקלות ברצינות פרישה מנאט"ו, או הצטרפות רשמית למחנה המדינות הבלתי-מזדהות. למעשה מדובר במדיניות חוץ וכלכלה יותר עצמאיות, אחרי שלושים שנות תלות וכפיפות של מערב-אירופה למנהיגותה הכימעת בלתי-מעוררת של ארצות-הברית.

מעבר לכל המליצות השדופות על הגנת העולם הר חופשי, החירויות הדמוקרטיות וכוונות האדם, יש לאמריקאים אינטרס כלכלי קר ומחושב במערכת היחסים שלהם עם אירופה. הנתונים הכלכליים עשויים לזעזע אפילו את איש-העסקים השמרני והבדלני ביותר, ממיגל הזכוכית הקרני שלו במערב התיכון, ולהניעו לפעילות קדחתנית ביותר בזירה האירופית.

מרגרט והנפט. אפילו לפי נתוני ביזנס ווייך, יש לאמריקאים עודף עצום במאזן הסחר שלהם עם מערב-אירופה. ב-1980 יש עודף אדיר של 24.5 מיליארד דולר לטובת ארצות-הברית. במילים פשוטות מתגלם בסכום זה עודף היצוא על היבוא ביחסי המסחר בין ארצות-הברית לאירופה. סכום זה מסייע לייצב את הדולר ולאזן את הגרעון האמריקאי במאזן הסחר שלהם עם יפאן ועם מדינות אופ"ק.

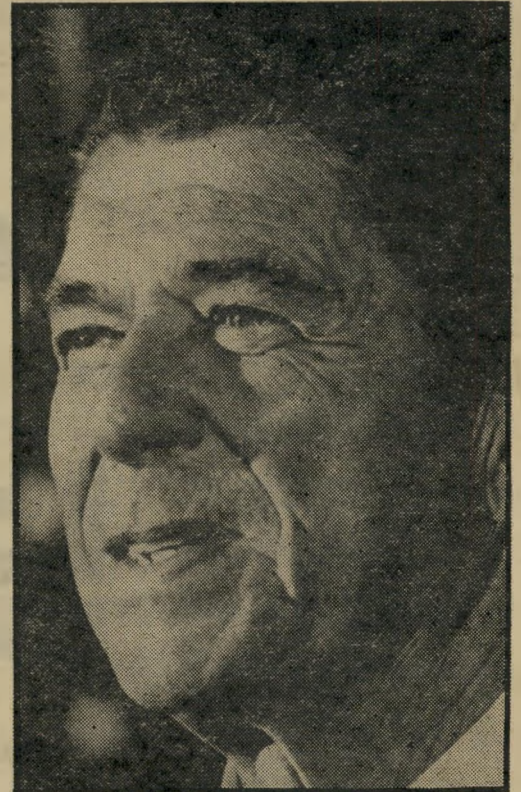
לחברות העל-לאומיות בבעלות אמריקאית יש השקעות בסדר גודל של 150 מיליארד דולר במערב-אירופה. השק"עות אלה מורמות תמלוגים אדירים, כל שנה, לחברות האם בארצות-הברית. כל נטייה אירופית ליתר פיזור ביחסי המסחר שלהן, לכיוון הגוש המזרחי והעולם השלישי, פוגעת ישירות באינטרס האמריקאי הכלכלי, במובנו הצר והראשוני ביותר.

ואכן, הסתירה באינטרס הכלכלי בין אירופה לאמריקה, מניבה יותר ויותר הבדלים בתחום המדיני. אירופה הי רעבה לאנרגיה מגלה יותר ויותר זיקה לארצות המחתחות (מילבד בריטניה של מרגרט תאצ'ר ושל הנפט מהים הצפוני), סירבה להצטרף לקו האמריקאי כלפי הסובייטים בעניין אפגניסטאן ופונה יותר ויותר לברית-המועצות, לסיפוק הצרכים ההולכים ומתגברים לנפט ולגז.

גרמניה, למשל, קנתה בשנה שעברה 9.3 מיליון טון נפט מברית-המועצות. גם צרפת, בלגיה ואף נורווגיה קנו מהסובייטים כמויות עצומות של נפט, ממש ללא

יועצו היוצא של הנשיא ג'ימי קארטר, זבגניב ("זבג") בז'יננסקי, ניצב מול מצלמות הטלוויזיה זועם ורותח. זבג נשמע יותר כמו דמגוג ימני באסיפת-עם באלבאמה, מאשר פרופסור מכובד על סף פרישתו מממשלה ליברלית-יונית, שהודחה על-ידי הבוחרים האמריקאיים.

את זעמו של בז'יננסקי עוררה הודעת צוות הנשיא הנבחר, רונאלד רגן, על המגמה לעיין מחדש באמברגו החיסה על ברית-המועצות. מאז הפלישה הסובייטית ל-אפגניסטאן, בדיק לפני שנה, אסרה ממשלת קארטר לשלוח חיטה לברית-המועצות. אמצעי-לחץ זה הכאיב, אמנם, לסובייטים במידה מסוימת, אבל בחקלאים הי אמריקאיים הוא פגע באורח ממשי. לציבור אדיר כוח זה,



נשיא רונאלד רגן
מסובך, מסובך העולם הזה

שהוא ימני-קיצוני ברובו, מהלכים רבים במחנה רגן. התוצאה היא כימעת בלתי-נמנעת. אם הסובייטים יימנעו מפלישה לפולין יחדשו, ללא ספק, משלוחי החיסה. השבטים הפראיים מהריה השוממים של אפגניסטאן הנידחת מעניינים את אנשי רגן כקליפת השום.

חימום המזלחה הקרה. פרשנים המודעים ל-תיאוריה המדינית של נועם חומסקי, על התנהגותה של ארצות-הברית בזירה הבינלאומית, לא הופתעו במיוחד. לפני חמש שנים העניק חומסקי ראיון ל"דר"ר אבישי מרגלית, שהתפרסם בירחון עמדה ו"ל. וכך הגדיר או חומסקי את ההבדל בין השמרנים והליברלים האמריקאיים במדיניות החוץ:

"באופן כללי נוטים השמרנים לסמוך יותר על התוצאות הטבעיות, המועילות לטווח רחוק, של עוצמתה הכלכלית של ארצות-הברית. גם השמרנים מוכנים להפעיל כוח כאשר הדבר נחוץ, אך הם פשוט מאמינים ששליטה כלכלית יכולה להבטיח אינטרסים ללא צורך בהתערבות צבאית. הליברלים, לעומת זאת, מאמינים בעוצמתה של המדינה. הדבר מביא לשיפורים מסוימים בתחום הכלכלי-חברתי, אבל מעל לכל לתקציבי-ענק צבאיים ולהתערבות בכוח בזירה הבינלאומית."

אין צורך, כמובן, לקבל תיאוריה זו במלואה. אך גם בלעדית סביר להניח, שדווקא ממשלתו של רגן חסדר לגמרי לא רע עם הסובייטים. שיקולי הביזנס שלה יופנו בעיקר נגד העולם השלישי, והדטאנט של הרפובליקאים פירושו, בעצם, חלוקה נוקשה של העולם לזירות-השפעה, בהן תוכלנה מעצמות-העל לעשות כימעת כרצונן.

אבל גם הגורם של הסטטוס-קו הוא גמיש ודינמי למדי. כיום הוא כולל גם את הישגי העם הפולני נגד הביורוקרטיה של המפלגה הקומוניסטית. נסיון לערער אותו באמצעות פלישה יניע אפילו את השמרנים והבדלנים של רגן לחידוש העימות מערב-מזרח, ולחימום מהותי של המילחמה הקרה.

אירופה הסוררת. אחת הבעיות המטריות באמת את אנשי רגן היא סוגיית היחסים עם אירופה. לאחרונה הביעו המפלגות הסוציאלי-דמוקרטיות במערב-אירופה, כולל המפלגה הגרמנית, הידועה במסורת הפרו-אמריקאית שלה, דאגה ממגמות אנטי-הומאניות של רגן כלפי העולם השלישי.

שרה-חן המיועד, אלפסנדר הייג, כבר נאלץ לנוף בכמה אנשי ימין קיצוני במחנה רגן, באומרו שניציות



איוזיות או מקומית, ולא דווקא חלק ממשחק השחמט העולמי בין ארצות-הברית לברית-המועצות.

האירופים מקיימים יחסי מסחר, ואפילו הסכמי-ידע גרעיניים עם מדינות שונות מבלי לבקש אישור בוועיני-טון. הם הקימו לפני שנתיים קרן מטבע אירופית, כדי להתחרות בקרן המטבע הבינלאומית, הנשלטת לחלוטין על-ידי ארצות-הברית. העולם נעשה מורכב ומסובך. המאבק בין שתי מעצמות-העל משובץ בעשרות סיכסוכים מקומיים ואיווריים, באיגוף אמריקאי-סיני לכיוון סיביר ואסיה, בעלייתן של מעצמות בינוניות עתירות דלק, ובהיווצרות אינטרס כל אירופי.

ברור שרגן הוא פשטני מדי להבין את כל הסבך הזה. תלותו בהייג היא מוחלטת. שרה-חן האמריקאי עשוי להיות הדמות הבולטת ביותר בזירה הבינלאומית בחמש השנים הבאות, אבל ניתוחים פוליטיים-פסיכולוגיים שלו אינם מספיקים. הוא יפעל במסגרת אילוצים מסובכים והולכים, המבטיחים שלא יהיה רגע משעמם אחד בשנות ה-80.

העולם: פינת

החדשות הטובות

השבוע ציין השבועון הבריטי סאנדיי טיימס את שלושת המאורעות הטובים של השנה. לקוראי עולט קטן אין שום סיבה לחלוק על בחירת השבועון.

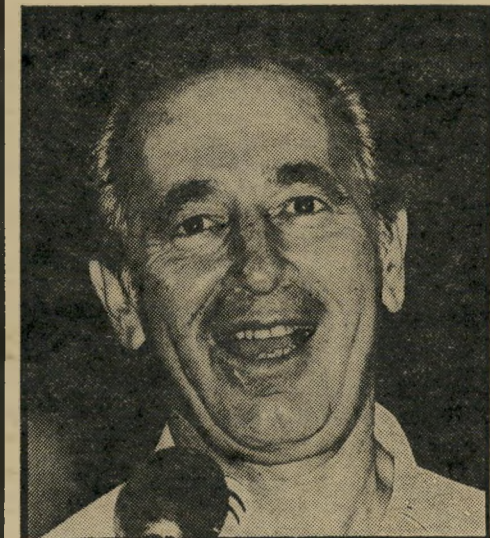
שלושת המאורעות המשמחים הם עלייתו המסודרת של רוברט מוגבה לשליטון בזימבבואה, וקץ הגזענות הלבנה בדרוויי; קימומה מחדש של קמבודיה על-ידי ויאטנאם, חרף הפרובוקציות של החמר-רו' בהשראה אמריקאית-סינית, והצלחת סולידריות בפולין, תוך הימנע עות, לפחות לעת עתה, של הסובייטים מהתערבות צבאית.

קשה שלא להסכים עם סאנדיי טיימס. ההוכחה שעמים קטנים יכולים להתקומם נגד מעצמות-העל ולגלות מדי-נאות של ממש, אומץ, חיוניות ורצון חיים, חייבת לשמח כל אדם חופשי.

היועצים מכחישים

יועציו של יו"ר מפלגת העבודה, ישראל פלג ובונו אפלבאום, מכחישים נמרצות, שדו"ח מומחי היעול האמריקאיים של ח"כ שימרון פרס המליץ על פיטוריהם, יתכן שהמקור המתמין ברח' חיר-קון 110 (מרכז העבודה) טעה, או אולי הוליד שולל?

אין לנו אלא להצטער על עוגמת-הנפש שנגרמה



ח"כ שימרון פרס
ברל או ג'נרל אלקטריק?

לעוזרים, ולהמשיך להביע תמיכה שתלמיד כח מובהק של ברל, כמו פרס, קורא לאמריקאים לייעל את מפלגתו, כאילו היתה תנועת העבודה קונגלו-מראט אמריקאירכושני.